

Usynlige sprogvanskeligheder

I denne praksisfortælling hører du om Morten, der har usynlige sprogforståelsesvanskeligheder. Når ord flyder sammen og sætninger bliver svære at forstå, kan det resultere i forstyrrende adfærd og sociale vanskeligheder. Vanskelighederne kan opstå bl.a. som følge af en erhvervet hjerneskade og være ved, selvom andre funktioner er fuldt rehabiliterede. Som i Mortens tilfælde. Det er derfor nødvendigt med et tværfagligt blik på, hvad der ligger til grund for et barns adfærdsændring.

I det supplerende materiale til denne praksisfortælling kan du og dine kolleger få viden om, hvilke tegn på usynlige sprogforståelsesvanskeligheder I kan være opmærksomme på. Vanskeligheder, der kan ligge bag ændringer i et barns adfærd.

De andre siger "bla bla bla"

– en praksisfortælling om sprogforstyrrelsen bag uforståelig adfærd

Som tale/høre-konsulent i PPR bliver jeg inviteret ind i en tværfaglig drøftelse om behovet for en psykologisk pædagogisk vurdering (PPV) af 8-årige Morten. Hans adfærd er til tider voldsom og svær at håndtere for skolen, hvor man også er usikre på Mortens forudsætninger for læring. På mødet deltager klasselæreren, afdelingslederen, PPR-psykologen og en AKT-lærer.

Et behov for at bestemme

Under mødet beskriver klasselæreren, Jane, Morten med stor omsorg. Morten er en intelligent dreng, der er meget talende med et rigt og imponerende ordforråd. I usikre situationer fylder han luften i klassen med ord. Ofte afsporer han samtaler, hvor han begynder at tale om fakta og konkrete detaljer. Jane nævner, at det er som om, at Morten altid vil bestemme, hvad der bliver talt om. Det er altid i dialogen med andre, at Morten bliver udadretagerende. Når Morten ikke er den styrende part i samtalen eller i legen, så reagerer han vredt. Han slår og sparker til møblerne, og nogle gange ender han med at ramme de andre elever i klassen eller lærerne, når de forsøger at hjælpe ham ud af situationen. De andre børn er begyndt at blive bange for ham. Selv synes Jane bestemt heller ikke, at det er rart at blive slået på. Hun synes dog,

at det er så hjerteskræende, hvordan Morten efterfølgende altid bliver ked af det. Det er tydeligt, at han gerne vil være 'en god dreng', men at han ikke kan styre sig.

Forandringen

Jeg spørger, om der har været nogen forandring i Mortens liv i øvrigt? Her nævner Jane, at han for 1 ½ år siden fik en hjerneblødning, og at han i nogle måneder havde lidt vanskeligt ved at bruge højre arm og ben, men at bevægeapparatet fungerer normalt igen.

PPR-psykologen vurderer, at der kan være tale om ADHD eller autisme. Derfor skal der laves en pædagogisk psykologisk vurdering (PPV). Hun skal derfor lave en kognitiv vurdering af Morten, så der kan blive sendt en henvisning til psykiatrien. Jeg tilbyder at lave observationen til PPV'en og bliver nysgerrig efter at se Mortens kommunikation og sociale udspil i forhold til de andre børn.

Observationer

Jeg kommer ind i klassen en torsdag morgen. Der er godt gang i børnene, og jeg får hurtigt oplevet Mortens udfordringer. Drengene har gang i en samtale om Spiderman, Batman og Hulk. Diskussionen går på, hvem der ville vinde i en slåskamp. Morten bidrager fint, men da en af drengene skifter over til at snakke om Pokemon-figurer og deres kræfter, bliver Morten vred. Han hæver stemmen og fortsætter med at snakke højt om Spiderman, Batman og Hulk. De andre drenge bliver irriterede på Morten og vender sig mod den dreng, som fortæller om Pokemons. Morten bryder ud i gråd og løber ud på gangen. Jane og jeg går ud til

ham. Morten græder og trykker sig ind til Jane. Hun spørger, hvad der er sket, og han får fortalt, at de andre drenge driller ham. At de ikke kan lide ham, og at "Marcus (ham der begyndte at tale om Pokemon) ALTID ødelægger det", når de hygger sig. Jane prøver at spørge ind til det, han fortæller, men det hjælper ikke Morten, som bliver mere og mere vred. Han vil ind og slå Marcus og begynder at sparke ud efter Jane for at komme ind i klassen.

I undervisningen sidder Morten ofte og kigger rundt i klassen. Når klasselæreren taler, kigger han op på hende, men retter hurtigt sit blik på de andre og afventer, hvad de gør, hvorefter han gør det samme. Det undrer mig, at han kigger så meget efter de andre frem for "at høre efter".

Refleksioner

Under observationen bliver jeg nysgerrig på Mortens sprogforståelse og hørelse. Jeg kontakter hans forældre, som fortæller, at sprogscreeningerne i børnehaven op til skolestart var helt normale. De fortæller, at de har tænkt over, at hans ændrede adfærd er kommet i forlængelse af hjerneblødningen. Det var et kompliceret forløb, og de var så bange, først for at Morten skulle dø og derefter for, at han skulle få varige mén af hjerneblødningen. Lægen på hospitalet beroligede dem og var meget tilfreds med Mortens udvikling. De motoriske vanskeligheder er nu helt væk. Derhjemme har de oplevet, at Morten er mere træt og lettere bliver meget vred. For nyligt har de fået ham tjekket hos ørelægen, da de havde en oplevelse af, at han ikke rigtigt hørte det, de sagde til ham. Ifølge ørelægen er Mortens hørelse dog fin.

Supplerende undersøgelser

Psykologens testning viser, at Morten har et alderssvarende intellektuelt funktionsniveau, men med en lidt skæv profil: Han placerer sig lavere på de sproglige prøver end på de visuelle. Dette undrer psykologen, fordi Morten er så talende. Jeg får derfor lov til at lave en kort supplerende testning af hans sprog. Jeg tester hans aktive ordforråd, de ord han selv kan sige, hvor han som ventet ligger inden for normalområdet. Jeg tester også hans sprogforståelse, hvor hans passive ordforråd, de ord han forstår, ligger i den lave ende inden for normalområdet. Det viser sig dog, at han i de sproglige opgaver, hvor han skal forstå og handle på sammenhængende tale, klarer sig svarende til et barn på 2,5 år. Morten er 8 år!

Jeg spørger Morten, hvorfor han nogle gange kommer til at sparke og slå de andre børn. Han svarer, at "de andre prøver at ødelægge det hele og siger bla bla hele tiden". Morten fortæller, at han nogle gange bliver så vred over, at de driller, at hans arm spænder op, og han bliver nødt til at slå. Han fortæller også, at han tror, at han ikke dur til at være nogens ven.

Det tværfaglige perspektiv

Jeg vurderer, at Morten som følge af hjerneblødningen har fået store sprogforståelsesvanskeligheder. En usynlig funktionsnedsættelse, der har store konsekvenser i forhold til al læring, både fagligt og socialt.

Det tværfaglige samarbejde om Morten har skabt større opmærksomhed på, hvordan sprogforståelsesvanskeligheder kan påvirke et barns adfærd. Efterfølgende er tre andre elevers symptomer blevet undersøgt og forstået i dette lys, hvorefter vi også i forhold til dem har kunnet udarbejde målrettede indsatser, der har forbedret deres læring og trivsel betydeligt.

Praksisfortællingen er fiktiv, men inspireret af erfaringer fra forskellige situationer. Fortællingerne indeholder ikke personhenførbare oplysninger

